

Roomalaiskirjeen selitys 9

Room. 4:1-8

Savonlinnan Tuomiokirkko, 28.11.2012

Abrahamin tapaus

Olemme edellä käsitelleet Paavalin Roomalaiskirjeen selityksessä sitä, kuinka ihmisestä tulee Jumalalle kelpaava. Totesimme, että se tapahtuu riippumatta Jumalan laista eli riippumatta siitä, kuinka hyvin ihminen onnistuu täyttämään Jumalan käskyt. Vanhurskaus eli Jumalalle kelpaaminen saadaan uskomalla Jeesukseen.

Usko taas on niin merkityksellinen siksi, että se tarttuu Jeesuksessa olevaan lunastukseen. Hän on ostanut ihmiskunnan vapaaksi synnin ja syyllisyyden orjuudesta. Hänen verensä on kuin Jumalan asettama kansi meidän ja meitä syyttävän Jumalan lain välissä.

Tällainen Jeesuksen meille ansaitsema vanhurskaus eli Jumalalle kelpaaminen ei riipu siitä, miten hyvin ihminen kykenee pitämään Jumalan lain käskyt. Kuten Paavali aiemmin kirjoitti: ”Nyt Jumala on kuitenkin *laista riippumatta* tuonut ilmi vanhurskautensa”.

Mitä Abraham saavutti?

Seuraavaksi Paavali alkaa osoittaa, että myös Jumalan kansan kantaisä, patriarkka Abraham sai vanhurskauden eli Jumalalle kelpaavuuden siksi, että hän uskoi, ei siksi, että hän kykeni niin hyvin noudattamaan Jumalan lakia.

Tämä on Paavalille tärkeää, sillä Abrahamin esimerkin kautta hän saa todistetuksi, että usko Jumalan lupaukseen on Jumalan kansan alkumetreiltä asti ollut se tie, jolla Jumalan yhteydessä kuljetaan. Siksi on aivan oikein, että Jeesuksessa ihmiskunnan ja Jumalan välille solmittu uusi liitto perustuu sekin uskomiseen eikä etiikan varaan.

”Mitä me siis sanomme esi-isämme Abrahamin saavuttaneen lihan mukaan?
Sillä jos Abraham on teoista vanhurskautettu, on hänellä kerskaamista, mutta ei Jumalan edessä.” (Room. 4:1–2)

Eli toisin sanoen, mitä voimme päätellä Abrahamista? Hänhän on Jumalan kansan kantaisä. Mitä hän sai Jumala-suhteen kannalta aikaan ”lihan mukaan” eli omien luontaisten kykyjensä perusteella?

Kysymys on äärimmäisen tärkeä, sillä vastaus siihen kertoo meille sen, minkä periaatteen mukaisesti Jumalan kansan jäseniä ylipäänsä ollaan. Miten ihminen kestää Jumalan edessä, hänen yhteydessään? Kuinka paljon siihen tarvitaan omien kykyjen varassa saatuja saavutuksia? Tämähän on hyvin tärkeää tietää nykyäänkin jokaiselle, joka aikoo lähteä Jumalan tielle tai on jo lähtenyt.

Tähän liittyy myös teema ”kerskaaminen”. Se tarkoittaa sitä, missä määrin ihminen voi ansioitua jumalasuhteessaan. Miten paljon hän voi olla ylpeä siitä innosta, kuuliaisuudesta, ”voitelusta” jne., jonka varassa hän Jumalan yhteydessä elää. Jos nimittäin Abraham olisi ”vanhurskautettu teoista” eli sen perusteella, millaisia ulkonaisia tekoja tai sisäisiä mielenliikkeitä hän teki, silloin hän olisi niillä kerännyt ansioita Jumalan edessä. Ja niiden perusteella hän olisi voinut ”kerskata” eli ajatella olevansa jotain keskivertoihmistä parempi uskonnon asioissa. Tietenkään sellainenkaan ansio ei olisi antanut aihetta ylpeilyyn Jumalan edessä. Mutta toisten ihmisten edessä hän olisi silloin voinut elvistellä vanhurskaudellaan.

Paavali tahtoo katsoa, mitä Vanha testamentti todistaa Abrahamin jumalasuhteesta:

Sillä mitä Raamattu sanoo? "Abraham uskoi Jumalaa, ja se luettiin hänelle vanhurskaudeksi". (Room 4:3)

Tuo on lainaus 1. Moosoksen kirjan luvusta 15, sen jakeesta 6. Siellä sanotaan näin:

”Ja Abram uskoi Herraan, ja Herra luki sen hänelle vanhurskaudeksi.” (1. Moos. 15:6)

Tuossa vaiheessa Abrahamin nimi oli vielä Abram. Nimen Abraham hän sai Jumalalta hieman myöhemmin. Hän ei ollut itsessään mikään hurskas mies. Itse asiassa hän oli Kaksoisvirran maan Ur -kaupungista kotoisin oleva epäjumalain palvelija. Ilman mitään Abram omia ansioita Jumala valitsi hänet kansansa kantaisäksi. Hän ilmestyi hänelle ja käski häntä lähtemään omasta maastaan toiseen maahan, johon Herra hänet johdattaisi.

Tuo äsken lainattu kohta liittyy siihen, kuinka Abraham tuskailee Jumalalle sitä, että hän ja hänen vaimonsa Saara eivät ole saaneet perillisiä. Silloin Jumala lupasi Abrahamille, että hänellä on oleva enemmän lapsia kuin mitä hän näkee taivaalla tähtiä.

Abraham uskoi tuon Jumalan lupauksen. Ja Jumala luki hänelle tuon uskon vanhurskaudeksi. Eli toisin sanoen: Jumala katsoi Abrahamin olevan hänelle kelpaava sen perusteella, että Abraham uskoi hänen lupaukseensa.

Sellainen peruste vanhurskaudelle ei voi tuoda mukanaan mitään ansioita, ei mitään syytä ylpeillä omilla saavutuksillaan.

Armosta, ei ansiosta

Tilanne on ymmärrettävästi ihan toinen siinä tapauksessa, että Jumalalle kelpaaminen ansaittaisiin Jumalan lain käskemiä tekoja tekemällä.

”Mutta töitä tekeväälle ei lueta palkkaa armosta, vaan ansiosta, mutta joka ei töitä tee, vaan uskoo häneen, joka vanhurskauttaa jumalattoman, sille luetaan hänen uskonsa vanhurskaudeksi” (Room. 4:4–5)

Jokaisen kannattaa olla hyvin tarkka siitä, että ei perusta jumalasuhdettaan tekoihin; ei ulkonaisiin eikä sisäisiin; ei esimerkiksi siihen, miten hyvin ”todistaa Jeesuksesta” tai miten ”kuuliainen” on opetuslapsuudessaan tai miten noudattaa Jumalan kymmentä käskyä. Jos niin tekee, silloin yrittää, ehkä täysin edes tiedostamattaan, saada ansioita, joiden varassa kestäisi Jumalan edessä.

Mutta joka näin tekee, se myös saa sen mitä ansaitsee. Ja asia on niin, että kukaan ei kykene ansioillaan saamaan Jumalalta yhtään mitään.

Paljon parempi on olla edes yrittämättä Jumalalle kelpaamista ansioiden perusteella; sisäisten tai ulkonaisten; ”kuuliaisuuden” tai ”todistamisen” tai yhtään minkään muunkaan.

Mikä sitten on se oikea tie, jota jo Abraham kulki? Se on se, että heittäytyy ”jumalattomana” pelkän uskon varaan, luottamaan siihen, mitä Jumala on luvannut. Näin Abraham teki. Itsessään hän oli täysin kykenemätön saamaan jälkeläisiä (hän oli jo vanha ukko). Mutta oman mieskuntansa sijasta Abraham asetti uskonsa pelkän Jumalan lupauksen varaan. Ja se kannatti. Jumalan luki tuon uskon Abrahamille vanhurskaudeksi. Abraham sai olla *armosta* Jumalan lapsi, vaikka itse oli jumalaton ja kykenemätön.

Sama pätee nykyäänkin, uuden liiton aikana. Se, joka ei pyri omin ansioin Jumalalle kelpaavaksi, vaan uskoo siihen, että Jumala hyväksyy hänet armosta, Jeesuksen uhrin tähden, sille ”luetaan hänen uskonsa vanhurskaudeksi”.

Forenssinen vanhurskautus

Myöhemmässä teologiassa tässä ilmaistua käsitystä Jumalalle kelpaamisesta on nimitetty ”forensiseksi vanhurskauttamisopiksi”. Sana forensinen tulee latinan sanasta *forum*, joka tarkoittaa toria. Idea on siinä, että keskiajalla julkiset kuulutukset ja oikeuden tuomiot julistettiin torilla. Forenssisessa vanhurskautuksessa ollaan ikään kuin ”taivaan torilla”, Jumalan tuomioistuimen edessä. Siellä Jumala julistaa tuomionsa: ”Tuo jumalaton ihminen on julistettu vanhurskaaksi sen perusteella että hän uskoo Jeesukseen.” Piste. Siihen ei kellään ole nokan koputtamista. Jumala on lukenut Jeesuksen vanhurskauden ja hänen antamansa uhrin tuon ihmisen tilikirjoihin. Perusteena on usko Jumalan lupaukseen Jeesuksesta.

Forenssisessa vanhurskauttamisessa ei ole kysymys siitä, millainen ihminen itsensä ja omien kykyjensä mukaan on. Kysymys on siitä, mitä Jumalan hänestä julistaa. Kun Jumala julistaa jonkun vanhurskaaksi, niin hän on sitä, riippumatta itsestään. Ihan vastaavalla tavalla keskiaikainen kuningas saattoi kaupunkinsa torilla julistaa jonkun kreivikseen. Ja silloin hän oli sitä, forenssisesti, hallitsijan julistuksen voimasta, ei itsensä perusteella.

Peruste psalmeista

Seuraavaksi Paavali esittää toisen todisteen Vanhasta testamentista sille, että vanhurskaudessa omat ansiot eivät auta:

”niin kuin myös Daavid ylistää autuaaksi sitä ihmistä, jolle Jumala lukee vanhurskauden ilman tekoja:

'Autuaat ne, joiden rikokset ovat anteeksi annetut ja joiden synnit ovat peitetyt! Autuas se mies, jolle Herra ei lue syntiä!'" (Room 4:7–8)

Tuo on lainaus Psalmin 32 alusta. Sen mukaan ”autuas” eli onnellinen on se, jolle Jumala antaa synnit anteeksi. Hän ei itse saa syntejään tekemättömiksi ansioillaan. Ei, vaan Herra peittää ne katseeltaan. Hän ei ”lue” syntejä ihmisen tilille eli ei ota niitä huomioon.

Edellä olemme käsitelleet sitä, kuinka Jumala voi tehdä noin; jättää huomioimatta joidenkin ihmisten synnit ja pahat teot. Se johtuu siitä, että Jeesus on vuodattanut verensä heidän edestään. Hän on kärsinyt sen rangaistuksen, joka noista pahoista teoista kuuluu kärsiä.

Mutta mitään omia ansioita näillä Daavidin autuaiksi ylistämällä ihmisillä ei ole. Älä sinäkään yritä ryhtyä niitä keräämään. Usko sen sijasta ”häneen, joka vanhurskauttaa jumalattoman”. Älä yritä jumalasuhteen tasolla olla muuta kuin jumalaton. Ja sitten usko hänen lupaukseensa siitä, että Jeesuksessa hän on tehnyt sinun tilisi selväksi.

Koskeeko tämä vanhurskautus vain juutalaisia, vaiko myös muita kansoja?

Koskeeko sitten tämä autuaaksi ylistäminen ainoastaan ympärileikattuja, vai eikö ympärileikkaamattomiakin? Sanommehan: "Aabrahamille luettiin usko vanhurskaudeksi". Kuinka se sitten siksi luettiin? Hänen ollessaanko ympärileikattuna vai ympärileikkaamatonna? Ei ympärileikattuna, vaan ympärileikkaamatonna. Ja hän sai ympärileikkauksen merkin sen uskonvanhurskauden sinetiksi, joka hänellä oli ympärileikkaamatonna, että hänestä tulisi kaikkien isä, jotka ympärileikkaamattomina uskovat, niin että vanhurskaus heillekin luettaisiin (Room. 4:9–11)

Nyt Paavali alkaa pohtia sitä, onko juutalaiseen kansaan kuuluminen olennaista vanhurskauttamiselle. Jos nimittäin Abraham olisi tullut Jumalan vanhurskauttamaksi sen jälkeen, kun hän oli saanut ympärileikkauksen merkin ruumiiseensa, se tarkoittaisi, että juutalaisuus ja Mooseksen laki olisi olennaista Jumalan yhteydessä elämiseen. Eli pitäisi ensin noudattaa kymmentä käskyä ja muutenkin olla juutalaisen kansan jäsen.

Mutta asia ei ole näin. Abraham sai omakseen Jumalan antaman vanhurskautuksen jo silloin, kun ympärileikkausta ei vielä ollut tapahtunut. Abrahamin ympärileikkauksesta kerrotaan 1. Mooseksen kirjan luvussa 17. Mutta se, että Abraham oli uskonut Jumalan lupaukseen ja Jumala oli sen perusteella katsonut hänet vanhurskaaksi, se oli tapahtunut yli 10 vuotta aiemmin, ja siitä kerrotaan 1. Mooseksen kirjan luvussa 15.

Näin ollen Abraham oli ollut vanhurskautettu jo ilman ympärileikkausta. Tällä perusteella Paavali opetti, että ympärileikkaus ei ollut kristityksi tulemisen edellytys. Eikä juutalaisuus ollut edellytys sille, että ihmisestä tuli Jumalan kansan jäsen.

Olennaista on usko Jumalan lupaukseen, jonka hän on antanut Messiaasta. Abraham uskoi tulevaan Messiaaseen, siihen, jonka Jumala oli luvannut jo Adamille ja Evalle sanoessaan, että kerran vielä tulisi ”vaimon siemen”, joka polkisi murskaksi käärmeen eli paholaisen pään (1 Moos 3:15). Tuon uskon eikä minkään muun (kuten ympärileikkauksen tai Jumalan käskyjen pitämisen) perusteella Jumala julisti Abrahamin vanhurskaaksi. Meidät nykyihmiset, jotka elämme Messiaan syntymän jälkeen, meidät Jumala julistaa vanhurskaiksi, kun uskomme jo saapuneeseen Messiaaseen, Jeesukseen.

Näin Abrahamista tuli alku Jumalan kansalle. Se Jumalan kansa ei ole ainoastaan juutalainen kansa, vaan siihen kuuluu jokainen, joka uskoo Jumalan lupauksen Jeesuksesta Kristuksesta.

Ajattele, sinäkin kuulijamme, joka uskot Jeesukseen, sinäkin saat ajatella, että Abraham on sinun kansasi patriarkka! Se kansa on nimeltään *kirkko*. Jumalan Abrahamille ja hänen jälkeläisilleen lausumat lupaukset eivät kuulu ainoastaan juutalaisille, vaan jokaiselle, joka uskoo Jeesukseen. Tuon uskon perusteella Jumala lukee jokaisen Jeesukseen uskovan vanhurskaaksi eli hänelle kelpaavaksi, hänen kansansa jäseneksi.

Myös juutalaisten kantaisä

Edellä sanottu ei poista sitä, etteikö Abraham olisi myös ympärileikkattujen eli juutalaisten kantaisä:

” ja että hänestä tulisi myöskin ympärileikkattujen isä, niiden, jotka eivät ainoastaan ole ympärileikkattuja, vaan myös vaeltavat sen uskon jälkiä, mikä meidän isällämme Aabrahamilla oli jo ympärileikkaamaton (Room 4:12)

Pelkkä ympärileikkaus tai pelkkä juutalainen syntyperä ei kuitenkaan ole tae Jumalan kansaan kuulumisesta. Olennaista on se, että ihminen ”vaeltaa sen uskon jälkiä”, joka Abrahamilla oli jo ennen ympärileikkauksen merkin saamista. Tuo tarkoittaa, että juutalaisenkin ihmisen jumalasuhteen perustana on oltava usko Jumalan lupaukseen Messiaasta. Näin asia oli kantaisä Abrahamilla. Ja näin sen on oltava jokaisella, joka kuuluu hänestä alkunsa saaneeseen Jumalan kansaan.

Sillä se lupaus, että Aabraham oli perivä maailman, ei tullut hänelle eikä hänen siemenelleen lain kautta, vaan uskonvanhurskauden kautta (Room 4:13)

Älä sinäkään yritä siksi päästä Jumalalle kelpaavaksi sillä keinoin, että pyrit olemaan eettinen ja pitämään Jumalan moraalilain vaatimuksen riittävän hyvin. Sillä tavalla et koskaan yllä vanhurskauteen eli Jumalalle kelpavuuteen. Sen sijaan: usko Jeesukseen. Sen uskon Jumala lukee sinullekin vanhurskaudeksi, riippumatta siitä, miten hyvin kykenet olemaan eettinen.